

reglen i hvert fald som hovedregel må forventes håndhævet af domstolene, om ikke ved anvendelse af ugyldighedssanktion så dog ved dom til opfyldelse eller i øvrigt ved en anerkendelse af, at forskriften er tilsidesat.

Efter justitsministeriets opfattelse må indførelsen af forvaltningsprocessuelle retsgarantier for den enkelte borger ikke tillige medføre en formalisering af forvaltningsprocessen på samme måde, som det kendes fra domstolsprocessen vedrørende civile sager. Det må således i videst muligt omfang sikres, at retsgarantierne udformes på en sådan måde, at der ikke pålægges den enkelte borger processuelle pligter f.eks. med hensyn til sagens oplysning eller egentlige formkrav, der kun vil kunne opfyldes af borgere med særlige forudsætninger i form af uddannelse og lignende, eller som nødvendiggør, at borgeren må søge sagkyndig bistand. Det må endvidere undgås, at der alene ud fra ønsket om formalisering indføres andre særlige krav til parterne i forvaltningsprocessen f.eks. i form af tidsfrister, som parten skal overholde, og hvis tilsidesættelse medfører retstab for den pågældende.

I overensstemmelse med dansk forvaltningsretlig tradition bør forvaltningsprocessen udformes således, at forvaltningsmyndighederne ikke fremtræder som parter i et modsætningsforhold til de enkelte borgere. Et grundlæggende princip bør efter justitsministeriets opfattelse fortsat være, at borgeren under opfyldelse af færrest mulige formkrav skal kunne henvende sig til den pågældende forvaltningsmyndighed om en sag, hvorefter forvaltningsmyndigheden skal sørge for, at borgeren får netop den retsstilling, som er forudsat i den lovgivning, der regulerer det pågældende forvaltningsområde, eller den for borgeren bedst mulige retsstilling, hvis lovgivningen åbner mulighed for flere løsninger.

Disse synspunkter har justitsministeriet lagt til grund ved udarbejdelsen af lovforslaget, og de vil i øvrigt fortsat blive anvendt i forbindelse med justitsministeriets almindelige koordinerende arbejde ved udformningen af forvaltningsprocessuelle regler i speciallovgivningen.

I overensstemmelse hermed har justitsministeriet fundet, at hovedsynspunkterne for afgrænsningen af emnekredsen for forvaltningsloven bør være, at der i loven kun optages bestemmelser, der kan udformes relativt præcist om forhold, der skal iagttages generelt, og som i øvrigt tillægges en sådan betydning, at de bør kunne håndhæves selvstændigt ved domstolene under et fuldbyrdes-

eller anerkendelsessøgsmål efter bestemmelsen i grundlovens § 63.

4. På denne baggrund har justitsministeriet i lovforslaget optaget bestemmelser om *speciel inhabilitet*, *parters aktindsigt*, *obligatorisk partshøring* (kontradiktion), *klagevejledning* og om *begrundelse af forvaltningsafgørelser*.

Lovforslaget er udarbejdet på grundlag af bl.a. *Betænkning om begrundelse af forvaltningsafgørelser og administrativ rekurs m.v.* (nr. 657/1972), *Betænkning om offentlighedslovens revision* (nr. 857/1978) og en undersøgelse af gældende ret med hensyn til speciel inhabilitet, som justitsministeriet gennemførte i 1973. Endvidere er navnlig den lovgivning om forvaltningens sagsbehandling, der er gennemført i Norge og Sverige, indgået i justitsministeriets overvejelser.

Valget af de emner, der reguleres i en generel forvaltningslov, er ikke noget statisk, og justitsministeriet vil i lyset af de synspunkter, der er anført under pkt. 3, løbende overveje, hvorvidt der er yderligere forvaltningsretlige regler, der er af en sådan karakter, at de bør optages i den generelle forvaltningslov. Det kan i den forbindelse nævnes, at et udvalg under justitsministeriet i betænkning nr. 998/1984 om tavshedspligt har foreslået, at der indsættes en række regler i en generel forvaltningslov, der nærmere regulerer den offentlige forvaltnings *tavshedspligt*, herunder adgangen til at udveksle tavshedsbelagte oplysninger mellem offentlige myndigheder. Justitsministeriet har sendt udvalgets betænkning til udtalelse hos de berørte myndigheder og organisationer m.v. Justitsministeriet vil bl.a. på baggrund af disse udtalelser overveje tavshedspligtsreglernes nærmere udformning og vil anmode straffelovrådet om en udtalelse vedrørende et udkast til ændring af straffeloven. Eventuelle lovforslag om tavshedspligt vil imidlertid tidligst kunne fremsættes omkring nytår 1984-85.

Som andre emner, der ligeledes eventuelt vil kunne inddrages i overvejelserne, kan nævnes spørgsmålet om fastsættelse af generelle lovregler, der regulerer forvaltningsmyndigheders adgang til uden for strafferetsplejens område at foretage ransning og beslaglæggelse. Spørgsmålet behandles for tiden af et udvalg under justitsministeriet. Udvalget forventes at afgive betænkning inden udgangen af 1984.

Et centralt element i forvaltningsprocessen med henblik på at opnå de fornødne garantier for endelige administrative afgørelses lovlighed og rigtighed er borgernes adgang til *administrativ rekurs*, hvorunder en overordnet myndighed foretager en udtømmende prøvelse af den truffede afgørelse.